

TOPOGRAFICKÝ ÚSTAV ARMÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY A JEHO ÚLOHY PRI REALIZÁCI TOPOGRAFICKO-GEODETICKÉHO ZABEZPEČENIA VOJSK ASR

Úvod

Armáda ako nástroj štátu plní konkrétne úlohy, ktoré jej vyplývajú z ústavy a branného zákona. Na zabezpečenie spoľahlivého fungovania všetkých jej funkcií musí byť splnený celý rad podmienok. Jednou z nich je prístup k pravdivým a aktuálnym informáciám, ktoré sú v rozhodovacej činnosti veliteľov a štábov mimoriadne dôležité. Správnosť rozhodnutia je priamo podmienená kvalitou a dostatkom informácií o priestore bojovej činnosti.

Pružný a pohotový prístup k aktuálnym informáciám o území je preto jedným zo základných predpokladov úspechu pri plánovaní a vedení bojových operácií. Je preto prirodzené, že každá armáda venuje otázkam zberu a spracovania informácií o území nemalú pozornosť a časť svojich síl a prostriedkov vyčleňuje na túto činnosť. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vojenské požiadavky na kvalitu a aktuálnosť informácií o území sú v niektorých prípadoch špecifické a čiastočne odlišné od bežných civilných potrieb.

Tieto úlohy v podmienkach Armády Slovenskej republiky (ASR) plní Topografická služba ASR.

Tradície topografickej služby na Slovensku

Novodobá história topografickej služby (TS) na Slovensku sa môže datovať od roku 1918. Dňa 27. 11. 1918 velenie československej brannej moci zriadilo samostatné oddelenie pre vojenské zemepisné záležitosti. V roku 1919 toto oddelenie premenovali na Československý vojenský zemepisný ústav, neskôr na Vojenský zemepisný ústav (VZÚ) so sídlom v Prahe. Tento ústav obnovil topografické mapy prevzaté z Rakúsko-Uhorska. Boli to mapy v mierkach 1:25 000, 1:75 000 a 1:200 000. V tomto ústave sa ako jeho objekt začal stavať v roku 1937 aj Vojenský kartografický ústav v Banskej Bystrici. V rokoch 1939 - 1945 existoval Vojenský zemepisný ústav v Bratislave ako jediný orgán geodézie a kartografie pre potreby armády na území vtedajšej Slovenskej republiky.

V roku 1951 bol VZÚ rozdelený na tri samostatné ústavy : VZÚ Praha, ktorý sa začal orientovať na geografiu a špeciálne mapy, Vojenský topografický ústav (VTOPIÚ) v Dobruške, ktorého náplňou sa stali otázky geodézie, geofyziky a mapovania a Vojenský kartografický ústav (VKÚ) v Harmanci s orientáciou na kartografické a kartoreprodukčné spracovanie máp.

Príčiny vzniku Topografického ústavu ASR

V dôsledku rozdelenia Českej a Slovenskej federatívnej republiky došlo aj k rozdeleniu Československej armády. Topografické oddelenie ASR bolo postavené pred úlohu urýchlene

vybúvať funkčnú topografickú službu, schopnú zabezpečiť aktuálne potreby ASR. Pretože prevažná časť intelektuálneho potenciálu bývalej Topografickej služby, techniky i technológie ostala vo VZÚ a VTOPÚ na území Českej republiky, velenie TS ASR muselo riešiť súčasne niekoľko problémov naraz.

Pritom bolo potrebné urýchlením odpovedať na niekoľko, zásadných otázok:

- Akým spôsobom zodpovedne zabezpečiť premiestnenie cenných informačných a historických podkladov, ktoré ostali po rozdelení v archívoch na území ČR a patria Armáde SR?

- Kto sa bude zaoberať zberom a spracovaním informácií (geodetických, geografických, geofyzikálnych) pre potreby ASR?

- Ako sa bude pokračovať v započatej 4. obnove topografických máp, ktorá v dobe spoločného štátu (vychádzajúc z vtedy platnej vojenskej doktríny) postupovala od západu na východ a rozdelenie štátu ju zastihlo v roku 1992 približne na spojnici "Čadca - Galanta"? Cesta, ktorá by znamenala nechať vykonávať topografickú časť obnovy topografických máp naďalej vo VTOPÚ, sa ukázala hneď ako nevýhodná a aj neschodná.

- Ako sa budú uspokojovať stále rastúce potreby vojsk na novú generáciu digitálnych informácií?

Pretože na Slovensku neexistovala inštitúcia, ktorá by bola schopná okamžite a perspektívne riešiť tieto úlohy, výslednica úvah pri riešení týchto problémov smerovala k rozhodnutiu veliteľa ASR zriadiť k 1. 10. 1993 Topografický ústav Armády SR so sídlom v Banskej Bystrici.

Úlohy Topografického ústavu ASR

Topografický ústav ASR začal od 1. 10. 1993 skutočne fungovať. Prvá úloha, ktorú začal plniť okamžite, bol aktívny vstup do procesu delenia archívov. V súčasnosti je prevažná väčšina dokumentov (grafické podklady, podklady na spracovanie katalógov súradníc geodetických bodov, hraničné elaboráty, historické mapy, letecké meračské snímky atď.) už uložená v archíve TS ASR, ktorý je jedným z pracovísk Topografického ústavu.

Ďalšími úlohami, ktoré sa postupne začínajú plniť sú :

V oblasti geodetického zabezpečenia vojsk:

- spolupráca so štátnymi orgánmi činnými v rezorte geodézie kartografie a katastra v oblasti údržby a dopĺňovania štátnej geodetickej siete, ktorá sa bude v blízkej budúcnosti rozvíjať,

- spolupráca s civilnými organizáciami pri vykonávaní gravimetrických meraní,
- redakčné spracovávanie katalógov geodetických bodov a ich prevod do digitálnej formy.

V oblasti topografického zabezpečenia vojsk:

- budovanie Vojenského informačného systému o území a jeho prevádzkovanie,
- spolupráca pri plánovaní leteckého meračského snímkovania,
- realizácia topografickej časti obnovy topografických máp mierky 1:25 000.

- spracovávanie, archivácia, evidencia a výroba odvodenín leteckých meračských snímok pre užívateľov,
- skladovanie, archivácia a evidencia geografických, kartografických a textových informačných podkladov,
- zber, aktualizácia a distribúcia topografických a geografických informácií v digitálnej forme.

pplk. Ing. Peter BARICA,
mjr. Ing. Jaroslav PIROH, CSc.

S u m m a r y

Topographic Institute of Army of Slovak Republic and its tasks for realization of military topographic-geodetic provision of ASR

Traditions of topographic service at the Slovakia. Topographic Institute of Army of Slovak Republic (ASR) in Banská Bystrica as work-away of Military Topographic Institute in Dobruška and Military Geographical Institute in Prague after division of Czech and Slovak Federal Republic. The tasks of Topographic Institute of ASR in sphere topographic-geodetic provision of ASR and his co-operation with state and civil organizations.